

Mellékletek:

Színdarab ősbemutatója a Sári Zarándok- és Kulturális Központban
(2017. szeptember 15.)

A „Mindhalálíg 1917 – zenés színmű Gyóni Gézáról” című nagysikerű darab a Gyóni Géza Emlékév hivatalos záró rendezvényeként, Dabas Város Önkormányzata támogatásával került színre a Sári Zarándok- és Kulturális Központban (Dabas-Sári, Mánteleki út 8.) 2017. szeptember 15-én, pénteken 19.00 órakor.

Írta és rendezte: Dóczy Péter.

Készült Gyóni Géza, Madách Imre és Pilinszky János írásainak felhasználásával, Jónás Gabriella, Szemerédi Bernadett és Széplaky Géza szövegeiből merítve.

Zenei vezető: Csonka Boglárka.

Zeneszerzők: megzenésített versek: Dóczy Péter, Szemerédi Bernadett; közjátékok: Csonka Boglárka (klarinét), Dóczy Gabriella (hárfa).

Színpadkép, látvány: Dóczy Péter.

Jelmez: Harák Judit.

Kivitelező: Laczkó Mónika.

Kellék: Kovács Erika.

A szerző kutatómunkáját segítette: Jónás Gabriella, Robotka Csabáné, Szemerédi Bernadett, Péterfia Béla, Széplaky Géza.

Az egyfelvonásos darab szereplői:

Gyóni Géza - Széplaky Géza,

Alkony, Ilona - Jónás Gabriella,

Hajnal, Ella (Őrangyal) - Szemerédi Bernadett,

Hermész, Nádasy - Dóczy Péter,

Pincér, Zenész - Csonka Boglárka.

A szerző Dóczy Péter sajtónyilatkozatában a következőképpen mutatta be az új előadást:

„A darabról szólva: mikor megálmodtam ezt az előadást, leginkább Gyóni halálának a körülményei inspiráltak. Gyóni Géza a 33. születésnapja után hunyt el, épp tíz nappal azután, hogy a tüdővész elragadta a testvérét, Mihályt. Végül Gyónit is a tüdőbaj vitte el. Olyan fájdalmas ez a tény és az, hogy ilyen fiatalon hunyt el, hogy eldöntöttem, erre a halálmezsgyére építem fel a darab szellemiségét. Ugyanakkor megjelenítem benne az édesanyjával való kapcsolatát, a félelmeit, a szerelemmel kapcsolatos kérdéseit, valamint az etikai gondolatokat is.

A darab Hádész ligetében kezdődik, ahol Hermész Alkony és Hajnal segítségével útbaigazítja a túloldalról érkező Gyónit. Nem véletlen, hogy a két szereplő, aki Hermészt segíti, Alkony és Hajnal: Hajnal a fény sugar, aki elindítja a világ működését, Alkony pedig az, aki lecsendesíti, megnyugtatja, és új erőre buzdítja, hogy másnap reggel újból kezdődhessen minden. Az előadás azon részeiben, melyekben ők jelennek meg, tulajdonképpen Gyóni szellemiségét kívánom megmutatni: a keresztutat, a filozófiáját, a magyarságát, az emberiségét. De van a darabnak egy másik része is, mely a szabadkai orfeumban játszódik: ott a mindennapi élet valósága és sajátos csodája jelenik meg. Így a valóság is helyet kap, hiszen a szabadkai rész egyértelműen a hétköznapiok tükre, Hádész ligete azonban emelkedettebb. A két rész pedig kiegészíti egymást és kirajzolja azt az életutat, melyet Gyóni Géza 33 év alatt járt végig.”

A vajdasági, szabadkai kötődésű Jónás Gabriella színésznő további részleteket is megosztott az előadás háttéréről a Magyar Szó hasábjain:

„A Mindhalálíg 1917 című előadásra Gyóni halála 100. évfordulójának kapcsán került sor a Gyón melletti Dabason. Azért ez a helyszín, mivel Gyóni Géza Gyón községből származott, eredeti neve Áchim volt. Körülbelül másfél évet töltött Szabadkán. 1913-ban költözött ide, és a Bácskai Hírlapnak dolgozott, 1914-ben itt érte a behívó a világháborúba, innen került a lengyel Przemysl városába, majd hadifogságba is, Krasnojarszkban, ahol el is hunyt. Életének egyik legboldogabb periódusát töltötte Szabadkán, a szerelem is itt talált rá, egy házas asszony személyében, akihez az Őrangyal versek is íródtak. A hadifogság alatt is tartott a levelezésük.

Összegyűjtöttük azokat az anyagokat, amiket lehetett. Az Életjel gondozásában a publicisztikai írásainak kivonata nemrég jelent meg. A Matica Srpska is sokat segített, Heinermann Péter úr felkutatott minden létező anyagot. Hihetetlen érzés volt 1913–1915-ben kiadott könyveket a kezemben tartani. Szerették Gyóni verseit, volt, ami 10, 15 kiadást is megélt. A próbákat és a munkát valamikor májusban kezdtük el, 4 színész és két zenész. Mindenki felkutatta, elolvasta, amit tudott. Palicsról is kaptunk segítséget, mivel két karácsonyi jelenet is megjelenik a darabban. A háborút megelőző karácsonyt is a szerelme családjával töltötte, és ez volt élete legboldogabb karácsonya. A fát nem akartuk hagyományosan díszíteni, így Sebők Valériát, a Lányi Ernő iparos egyesület Gránátalma hímző-szakköréből kértük meg, hogy készítsen nekünk fehér, papír angyalokat, és ezzel díszítettük a fát és a színpadot is. Nagyon érdekes a kor, amiben játszódik az előadás, mivel olyan keveset tudunk az első világháború előtti évekről, érdekes volt ebben elmerülni. Gyóni Géza igazán nagy népszerűségnek nem örvendhetett, mivel Ady kortársa volt, aki mindenhol jelen volt, ám írásai így is nagy példányszámban jelentek meg, volt egy réteg, amelynek tagjai nagyon szerették a verseit. Szabadkán a polgárok gyorsan megkedvelték az írásait, napi rendszerességgel írt a Bácskai Hírlapba, közkedvelt ember volt.

A munka úgy folyt, hogy kihagyásokkal, részletekben dolgoztunk rajta, gyűjtöttünk, kiosztottuk a szerepeket. Ellát, Gyóni szerelmét a bánáti származású Szemerédi Bernadett alakította. Dóczy Géza játszotta Nádasdyt, aki Sopronból magával hozta Gyónit, őt pedig Széplaky Géza alakította.

A keretjáték Hádész ligete volt, Hermésszel, Hajnallal és Alkonnyal, akik a túlvilág erőivel megpróbálják segíteni Gyónit, vezetik azon az úton, amin neki végig kell mennie. Időről időre visszatérünk Hádész ligetébe. Osztott színpadon játszottunk, az egyik fele a szabadkai történet volt, a másik pedig hófehér, UV fényvel megvilágított tér Hádész ligete, illetve az utolsó képen a tábor is. A leghosszabb jelenet a szabadkai jelenet volt. Jó volt a darabon dolgozni, hiszen a jelenetek szövegét mi írtuk, állítottuk össze a Gyóni anyagból, verseiből, szövegeiből, tehát ezek Gyóni-mondatok voltak. Gyóni és szerelme között a párbeszéd pedig maguk a versek voltak. A bemutató Dabason volt, de mivel kis létszámú előadásról van szó, remélem, hogy itt is tudjuk majd játszani. Szeretném, ha Szabadkára is elkerülhetne az előadás.”

A teltházas dabasi ősbemutató után 2018-ban az Ars Sacra Fesztivál programjába is bekerült a színdarab. Időpontok és helyszínek:

2018. szeptember 15. szombaton este 7 óra, Fasori Evangélikus Gimnáziumban (Budapest, Városligeti fasor 17-21.)

2018. szeptember 16. vasárnap este 6 óra, Szabó Dezső Katakombaszínházban (Budapest, Szabadság tér 2.)

A Fasori Gimnázium előadása élő facebook közvetítéssel történt, a felvétel ma is megtekinthető a világhálón.

Összességében az előadás művészeti értékei elvitathatatlanok. Az ősbemutató egyedi eseménye helytörténetünknek és Gyóni Géza kultuszának, érdemes az értéktári védelemre, jelentősen gyarapítja a „kulturális örökség” kategóriát.

Bibliográfia

Dabasi Újság: XIX. Dabasi Napok programjai: szeptember 15: Mindhalálíg – színmű Gyóni Géza életéről. Ősbemutató! 2017. szeptember; p. 3.

Rádió Dabas (<http://www.radiodabas.hu/>): Hírek:

Péntek este debütál a Gyóni Géza életéről szóló színmű. 2017. szeptember 13. 07:26.

Térségi Napló:

Balogh Ferenc riportja Dóczy Péterrel, a „Mindhalálíg 1917” zenés színdarab szerzőjével, a dabasi ősbemutató aktualitásával. 2017. szeptember 24. (Megjelent: 2017. szeptember 25. hétfő, 18:22.)

Magyar Idők – Konzervatív közéleti portál (<http://magyaridok.hu/>): Megyeri Dávid: Civilizációmentő a hit. (Riport Dóczy Péterrel.) 2017. Szeptember 14. 09:40.

Tóth Eszter: Emlék egy nemes lelkű magyarnak. Kultúra.hu 2017. 09. 13.

Seregély Orsolya: Mindhalálíg 1917 - Gyóni Géza életéről ősbemutató Dabason. Magyar Sz Online 2017. szeptember 21., 07:39

https://www.magyarstvo.rs/hu/3478/kultura_szinhaz/171321/Mindhal%C3%A1lig-1917.htm

Dabasi Újság: XIX. Dabasi Napok – képes összeállítás, fotók Karlik Dóra: A Mindhalálíg című színmű dabasi ősbemutatójával lezárult a Gyóni Géza Emlékév. 2017. október; p. 2.

MTVA Bartók Rádió - Súlyok: Mindhalálíg 2017 – Dóczy Péter drámája Gyóni Gézáról, Borda Máté riportja. Szerkesztő-műsorvezető: Gózon Ákos. 2017. október 14. 10:00.

www.mediaklikk.hu/radio-lejatszo-bartok/?date=2017-10-14_10:00:00&ch=mr3

Valentyik Ferenc: Gyóni Géza testamentuma – összeállítás az emlékév írásaiból. Gyóni (Áchim) Géza 1917-2017. Dabas, 2018. p. 75, 76, 79, 80, 84, 86, 87, 90.

Cságoty Péterfia Béla: Beszélgetés Dóczy Péterrel kultúráról, versekről. Szózat, 2018. december 6.

<http://www.szozat.org/index.php/25-cimlaphirek/16635-beszelgetes-doczy-peterrel-kulturarol-versekrol>

<http://dabas.hu/galeria/index.php/esemenyek/2017-ev-esemenyei/category/98-mindhalalig-szinmu-gyoni-geza-eleterol?limitstart=0>

https://hu.wikipedia.org/wiki/D%C3%B3czy_P%C3%A9ter

https://hu.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3n%C3%A1s_Gabriella

<https://www.facebook.com/arssacrafeszt/videos/2228215834066529>

Összeállította: Valentyik Ferenc